

Delen

• door Kris Tavernier

met betrokkenheid

HOEWEL DE BRIEF VAN JAKOBUS BESCHOUWD WORDT ALS EEN EENVOUDIG UIT TE LEGGEN BRIEF, IS DAT VOOR HET VIJFDE HOOFDSTUK ALVAST NIET HET GEVAL. GAAN DE EERSTE ZES VERZEN NU OVER GELOVIGEN OF ONGELOVIGEN? HOE ZIT HET MET GEBEDSGENEZING EN ZIEKENZALVING? HOE ZIT HET MET HET REDDEN VAN DE ZIEL VAN DE DOOD EN SPREKEN JAKOBUS EN PAULUS ELKAAR HIER TEGEN? HET IS ECHTER NIET DE BEDOELING VAN DIT ARTIKEL OM DERGELIJKE LEERSTELLIGE VRAAGSTUKKEN TE BEHANDELEN, DAARVOOR ZIJN ER BIJBELCOMMENTAREN. VEELEER WILLEN WE HET HOOFDSTUK BEKIJKEN IN DE LIJN VAN DE BRIEF EN ONS AFVRAGEN HOE HET TOCH ALLEMAAL ANDERS KAN. 'DELEN' IS DAARBIJ DE CENTRALE GEDACHTE.

Mag God ook onze portemonnee hebben?

Delen van het eigendom (vs. 1-6)

Evenals Jakobus aan het einde van hoofdstuk vier de hoogmoed van de rijken aanklaagde, klaagt hij nu hun egoïsme aan (let op het herhaalde 'komaan dan'; Jak. 4:13, 5:1). Het was een actuele situatie. De boodschap spreekt echter niet alleen tot de rijken, maar tot elke gelovige. 'Door een duidelijk geval te nemen, zoals de rijken, onderwijst Jakobus ons allemaal met betrekking tot de middelen die God ons heeft toevertrouwd, hoe gering ook' (J.A. Motyer). De kern van de aanklacht verwoordt Jakobus met de zin 'u hebt schatten verzameld in de laatste dagen' (Jak. 5:3). Jakobus heeft het over rijkdom, kleren, goud en zilver; maar die rijkdom is verrot, de kleren zijn door de mot aangevreten en het goud en zilver zijn verroest (vs. 2). Goud en zilver kunnen niet roesten. Jakobus wil echter aangeven dat alle rijkdom ooit nutteloos zal zijn omdat de macht die ermee gepaard gaat (vgl. Jak. 2:6) teniet zal worden gedaan. De rijkdom wordt verzameld en opgepot (met het idee van renteloos laten liggen), maar geenszins gedeeld. Jakobus klaagt hier niet het rijk zijn op zichzelf aan, maar wel hoe ermee omgegaan wordt. Het wordt egoïstisch voor zichzelf gehouden en als een blijvend bezit beschouwd, in plaats van het als een rentmeesterschap te beschouwen. Van het delen van bezittingen, wat kenmerkend was voor de prille gemeente (Hand. 4:32-35), is niets te merken. Hoe staat het vandaag met u en met mij? Doen wij aan zinloos oppotten van onze rijkdom? Het is uiterst gevaarlijk voor de gelovige om voor de rijkdom te gaan leven. Zouden we onze rijkdom niet beter kunnen gebruiken ten dienste van Gods koninkrijk en van onze medegelovigen? Het is naar Gods gedachten dat wij ons eigendom delen met

onze broeders en zusters die het nodig hebben. En dan klinkt de laatste zin van hoofdstuk 4 nog na in onze gedachten: 'wie dan weet goed te doen en het niet doet, voor die is het zonde' (vs. 17).

Maar de aanklacht van Jakobus heeft nog een tweede aspect, nl. met betrekking tot de laatste dagen. Opnieuw brengt Jakobus het oordeel dat over het leven geveld zal worden onder de aandacht (vs. 4-5, vgl. Jak. 2:13, 3:1). Met betrekking tot de rijken wordt met name het onrecht dat gepaard ging met het verkrijgen van de rijkdom aangekaart. De naam 'Heer Zebaoth' betekent 'Jahweh der legerscharen'. Hij gaat aan dat onrecht niet voorbij en vergeet het niet. Een slachtdag was een dag van overmatig vlees eten omdat het vlees van de geslachte dieren niet verwerkt kon worden. Jakobus klaagt aan dat er geleefd wordt voor het hier en nu en dat allemaal in weelde voor zichzelf. Er wordt geleefd als vetgemeste schapen, maar is hun einde niet de slachting? De uitdrukking 'slachtdag' spreekt dan ook van oordeel (vgl. Jer. 12:3). Er komt een dag dat God alles zal oordelen, ook onze praktijk.

Eigenbelang en egoïsme passen niet in Gods gedachten. Uiteindelijk kan het zelfs tot moord leiden, en zo is het ook met dé Rechtvaardige gegaan (vs. 6). Het is echter nog niet de dag van oordeel 'hij (of: Hij) weerstaat (nog) niet', maar Hij komt spoedig!

Delen in verwachting (vs. 7-12)

Het klonk al door in de eerste zes verzen, maar nu nog des te sterker: de komst van de Heer is nabij. Terugkijkend op de vorige zes verzen begrijpen we dat we ons dan ook niet druk moeten maken om al het aardse goed en het zeker niet moeten oppotten ten koste van onze

Hier komen gelovigen op de blote knieën, in alle openheid, sámen voor Gods aangezicht.

naaste. We moeten daarentegen leven in de verwachting van de komst van de Heer, en dat met geduld en volharding.

Vier maal heeft Jakobus het in deze verzen over geduld. We moeten geduld oefenen in de wetenschap dat de Heer spoedig komt, dán zal Hij alles rechtzetten. Ook Hij wacht (oefent geduld) zoals een landman wacht op zowel de vroege als de late regen, en dat moeten ook wij doen. Wat een bemoediging was dit voor de twaalf stammen in de verstrooiing! Geduld oefenen moeten wij niet al zuchtend tégen elkaar doen, maar volhardend mét elkaar. Daarbij hoort niet een sfeer van Jak. 4, maar de sfeer van Jak. 5, zoals die nu gaat volgen. Met een waarschuwend blik op het oordeel van God worden we terecht gewezen (vs. 9, denk aan de situatie in hoofdstuk 4). Merk op hoe de toon van Jakobus hier helemaal veranderd is. Van een keihard vermanen en beschuldigen naar een liefdevol en aansporend oproepen.

Jakobus citeert twee voorbeelden, ten eerste de profeten en ten tweede Job (vs. 10-11). Van de profeten kunnen wij volharding leren. Van Job mogen we leren dat de Heer vol ontferming en genegenheid is. Zullen we dan niet sámen vol verwachting, geduldig en volhardend uitzien naar de komst van de Heer? Wanneer dat realiteit wordt staan de gelovigen schouder aan schouder naast elkaar. Met dat vertrouwen op en in elkaar is er geen enkele behoefte aan zweren of het brengen van een eed (vs. 12). De gelovigen zijn dan betrouwbaar voor elkaar, ze staan immers aan dezelfde kant.

Een persoonlijke noot

Het was bedroevend. Ik was onderweg met de auto om een mailing rond te brengen in een stad – ik blijf opzettelijk vaag. In een straal van ongeveer één kilometer vond ik maar liefst zeven gemeenten of kerken (wat u maar verkiest). Wat hebben we er toch een zootje van gemaakt. We wantrouwen elkaar en we zijn zo verdeeld; in plaats van schouder aan schouder te bouwen aan Gods koninkrijk. Ik moest denken aan de hemel. Straks zitten we samen aan het grote feestmaal, in het Vaderhuis. Zullen we dan – menselijkerwijs gesproken – eindelijk éénsgezind zijn?

Delen in gebed (vs. 13-20)

De toon die Jakobus vervolgens aanslaat is nog heel wat intiemmer, misschien wel het meest intieme stukje uit heel zijn brief. Er worden

drie situaties geschetst. De eerste is er een van lijden (let op het ‘onder u’). De tweede is er een van blijdschap. De derde is er een van ziekte of zwakte. In alle drie de gevallen hoort de spontane, natuurlijke, vanzelfsprekende reactie er een te zijn van gebed, van het zich richten tot God (vgl. Jak. 1:5).

In het bijzonder in de derde situatie gaat het over het zich sámen richten tot God. Ik meng mij nu bewust niet in de discussie over gebedsgenezing en ziekenzalving. Waar het mij om gaat is de intimiteit en het vertrouwen onder de gelovigen dat noodzakelijk is. Want heel deze situatie kan alleen maar plaatsvinden in een context van liefde! Het bidden over iemand (vs. 14), het belijden van de eigen zonden aan elkaar (vs. 16) en het bidden voor elkaar (vs. 16) vereisen een rotsvast vertrouwen in elkaar en op God, een veilige omgeving en een bewogen hart. Wat een tegenovergestelde situatie van die geschetst in Jak. 4:1-2! Hier komen gelovigen op de blote knieën, in alle openheid, sámen voor Gods aangezicht. Dán mogen wij rekenen op het gebed (versus Jak. 4:3), wat Jakobus ook illustreert met het gebed van Elia.

Eigenlijk volgt er nog een vierde situatie, nl. die waarbij een gelovige is afgedwaald (vs. 19-20). In de derde situatie ging het om een gelovige die verzwakt is, nu gaat het over een gelovige die afgedwaald is (let opnieuw op het ‘onder u’). Wat doen wij dan? Laten we die persoon dan maar in zijn of haar ongeluk lopen alsof het ons niets kan schelen? Of gaan we naar hem/haar toe om hem/haar terug te brengen? Daarvoor is liefde en bewogenheid nodig.

Tot slot

Jakobus heeft ons door een hoofdstukken lang dal geleid om ons te brengen op een bergtop. Zijn brief eindigt niet in een droevig mineur, maar in een blij majeur. Alleen, de vraag is of wij de lessen van deze brief ter harte nemen, of ons geweten geraakt wordt en ons hart bewogen wordt. Want het kan immers anders!

